

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה יח.

עין משפט נר מצוה

צבא א מיי פ"ב מהל'
משנה הלכה ו סמג
עין טו
ק ב מיי פ"ג מהל' קידוש
החלה ה' ט:

רבינו הגנאל

ואסיקנה גור דין דייחיד נמי
שאינו נקרא אע"פ שעשה
תשובה, ונתיב הוא, כלומר,
יש מי שאומר והוא ר'
מאיר, שהתשובה מבטלת
אילו גור דין דייחיד, ור'
אליעזר חולק עליו. פיר'
גרוי(ם) (ט) מושב השופט
בן שוויש לשפוט, ר'
יצחק אמר לעולם יפה
צעקה לאדם בין לפני גור
דין בין לאחר גור דין.
ואקשינן גור דין דעבור
מי מוקד, והכתוב בכסי
מרעה לבן ירושלים למען
תושעי, וכתוב אחר אומר
כי אם תכספי בנתר וגו',
מאי לאו האי דכתיב נכתם
עונן לפני ילאחר גור
דין, ופרקינן כאן בגור
דין שאין עמו שבועה
[כאן בגור דין שיש עמו
שבועה דאמי מניין לגור
דין שיש עמו שבועה,
שאינו נקרא, שנאמר לכן
שבועתי לבית עלי אם
יתכפר עון בית עלי בוכב
ובמנחה וגו', אמר רב
בוכב ובמנחה אינו מתכפר
אבל מתכפר בדיברי תורה.
אבי אמר מתכפר נמי
בגמילות חסדים, רבה
בר נחמני ואבי תרווייהו
מדיבת עלי קאתו, וכתבי
בבית עלי וכל מדיבת
ביתך ימותו אנשים, כלום
אינם מאריכים שנים יותר
מעשרים, רביה דעסק
בתורה חיייה מ' שנים, אבי
דעסק בתורה ובגמילות
חסדים חיייה שיתין שנין.
וכשפחה אחת היתה
מביטה עלי שהיו מתיים בן
י"ח שנה, והלכו ועסקו
בתורה וחיו כול', אמרו
משפחה דרב מנין לגור דין
של צבור שאע"פ שנחתם
מתקדש שנאמר אשר לו
אלהים קרובים אליו וגו'.
איני, והכתוב קראוהו
ויפריק את
דכתיב אשר לו אלקים
קרובים אליו בציבור, והא
דכתיב קראוהו ביהוה
קרוב ביחיד, ואימתי הוא
קרוב ליחיד, בשעה ימים
שכין ראש השנה ליום
הכיפורים, והיו בעשית
הימים ויגוף ה' את נבל.
אמר רב כנגד ר' לגימות
שנתן נבל לעבדי דוד,
ובראש שנה כל באי עולם
עוברין לפני כבני מרון,
שנאמר היצור יחד לבם
המבין אל כל מעשיהם.
הכא תרגמו כבני אימרא
(כבני אימורא) פ' כבני
כבשים העוברים על ידי
מונה, אמר ר' יוחנן וכולן
נסקרין בסקירה אחת, פיר'
מביט, כל באי עולם מביט
להם בהבטה אחת ומבין
לכל מעשיהם, אמר רב נתן
בר יצחק תנינא להא דר'
יוחנן דתני כל באי עולם
עוברין לפני כבני מרון,
שנאמר היצור יחד לבם,
ויפירוש היצור רואה יחד
לבם של כל באי עולם,
מפני הצננות שיש בהן.

כאן קודם גור דין, צפרק צמרא לנדא (דף ע: ושם) משני נמי
הכי והוא מני לשנויי כדאמר לכו קצ"ה למלאכי השרת
צפ' מי שמנו (צרכות דף כ:) ולא אשא פנים לישראל אני אמרתי
ואכלת ושצנת וצרכת והס לקדקו עד חית עד כתיבה ומיהו פנס זה
אמת שחף לשלרל רבנו גושא פנס

אלה קודם גור דין: **רבי ואבי**
מדיבת עלי קאתו, רבא חזירו של
אזיי לא הוה כהן כדמוכח צפ'
הזרוב (חולין דף קג.) והכל רבא
חזירו רב כד חסדא וכן משמע נמי
צפרק צמרא דמו"ק (דף כח. ושם)
דאמר רבא חיי בני ומווי לא צזומא
תלא מילתא אלא צזומא תלא
מילתא דהא רבא ורב חסדא תרווייהו
לדיקים גמורים הוו מר מללי ואמי
מיטרא ומר מללי ואמי מיטרא רבא
חיה ארבעין שנין ורב חסדא חיה
משעין ט' שנין ור"א מנא ליה דמשום
מולא הוה דלמא משום ליה דהא אלא
מדצית עלי ו"ל דלפ"ה אי לאו מולא
הוה מגין עליו זכות תורה ור"א
דהכל משמע דרבה לא היה לו זכות
של גמילות חסדים והא אמרינן
צפ' חלק (סנהדרין דף נח:) אמר ליה
אזיי לרבה מר הא תורה הא גמילות
חסדים ו"ל דמ"מ אזיי עסק טפי
מייניה ט' **על ניסן מפני הפסח**,
אזל על סיון מפני עזרת לא כרין
דצעומר הדבר תלוי כדאמר' לעיל
(דף ו:) דמני רב שמעיה עזרת
פעמים חמשה פעמים ששה פעמים
צדעה: **ועל אלו מפני ר"ה**
מודיעים מתי מתחיל אלול ועושין
ר"ה ציוס שלשים לאלול צגולה וגם
למחרתו כדמשמע צפ' דצי"ה (דף ה: ושם)
וצפ' כלל מערצין (עירובין דף נט. ושם)
שהיו עושין שני ימים טובים של ר"ה
אס לא ידעו מתי מתחיל אלול לא
ידעו יום שלשים:

הואיל

מתין בני י"ח שנה באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שמא
ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה וכל מרבית ביתך ימותו אנשים לכו
ועסקו בתורה וחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קורין אותה משפחת
ר"בן יוחנן על שמו אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב מנין לגור
דין של צבור שאינו נחתם אינו נחתם והכתוב נכתם עונך לפני אלא
אע"ג שנחתם נקרא שנאמר כה' אלהינו בכל קראנו אליו והכתוב
דרשו ה' בהמצאו והתם ביחיד הכא בצבור ר"ה ליוה"כ ויהי כעשרת הימים
ויגוף ה' את נבל [י' ימים] מאי עבידתיהו אמר רב יהודה אמר רב כנגד
עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד (אמר) רב נתן אמר רבא רב
אבוה אלו י' ימים שבין ר"ה ליוה"כ: בר"ה כל באי העולם עוברין לפני
כבני מרון: מאי כבני מרון הכא תרגימו כבני אמרנא ריש לקיש אמר
כמעלות בית מרון (אמר) רב יהודה אמר שמואל כחיליות של בית דוד
אמר רבב"ח א"ר יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת אמר ר"ל בר יצחק אף אנן
נמי תנינא היצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם מאי קאמר אילימא ה"ק
דברניהו לכולי עלמא ומיחד לבייהו כהרדי והא קא חוינן דלאו הכי
הוא אלא לאו הכי קאמר היצור רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם:
מתני' על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על
דאמר

לגרדום, בית וועד שדנים צו נפשות להריגה: **ודינס שיה**,
נפשו על דבר אחד: **זה ירד**, מן המטה: **זה יגול**, מן הוועד:
הפלה שלימה, נמכוון: **אזיי ורבה מדינים עלי אהו** כך שמעתי.
וצשקטו חולין פרק הזרוב (דף קג.)

כאן קודם גור דין **כאן** לאחר גור דין **הכא**
נמי ביחיד וגור דין דייחיד תנאי היא
דתניא היה רבי מאיר אומר שנים שעלו
למטה וחולייין שוה וכן שנים שעלו לגרדום
לדון ודינן שוה זה ירד וזה לא ירד זה ניצל
וזה לא ניצל מפני מה זה ירד וזה לא ירד
זה ניצל וזה לא ניצל זה התפלל ונענה וזה
התפלל ולא נענה מפני מה זה נענה וזה לא
נענה זה התפלל תפלה שלימה נענה וזה
לא התפלל תפלה שלימה לא נענה ר' אלעזר
אמר **כאן** קודם גור דין **כאן** לאחר גור דין
רבי יצחק אמר ר' יפה צעקה לאדם בין
קודם גור דין בין לאחר גור דין וגור דין
דעבור מי מיקרע והא כתוב אחד אומר
יכבסי מרעה לבך וכתבי כ' אם תכבסי
בנתר ותרבי לך בורית נחתם עונך לפני
מאי לאו **כאן** קודם גור דין **כאן** לאחר גור
דין לא אידי ואידי לאחר גור דין ולא קשיא
כאן בגור דין שיש עמו שבועה כאן בגור
דין שאין עמו שבועה כדבר שמואל בר אמי
דאמר רב שמואל בר אמי ואמרי לה אמר
רב שמואל בר נחמני אמר רב יונתן מנין
לגור דין שיש עמו שבועה שאינו נקרא שנאמר
[ו]לכן נשבועתי לבית עלי אם יתכפר
עון בית עלי בוכב ובמנחה אמר ר' רבא
בתורה אמר ר' רבא בוכב ומנחה אינו
מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים
ר' רבא ואבי מדיבת עלי קאתו רבא דעסק
בתורה חיה ארבעין שנין אבי דעסק בתורה
ובגמילות חסדים חיה שיתין שנין תנו רבנן
משפחה אחת היתה בירושלים שהיו מתיה

מתין בני י"ח שנה באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שמא
ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה וכל מרבית ביתך ימותו אנשים לכו
ועסקו בתורה וחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קורין אותה משפחת
ר"בן יוחנן על שמו אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב מנין לגור
דין של צבור שאינו נחתם אינו נחתם והכתוב נכתם עונך לפני אלא
אע"ג שנחתם נקרא שנאמר כה' אלהינו בכל קראנו אליו והכתוב
דרשו ה' בהמצאו והתם ביחיד הכא בצבור ר"ה ליוה"כ ויהי כעשרת הימים
ויגוף ה' את נבל [י' ימים] מאי עבידתיהו אמר רב יהודה אמר רב כנגד
עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד (אמר) רב נתן אמר רבא רב
אבוה אלו י' ימים שבין ר"ה ליוה"כ: בר"ה כל באי העולם עוברין לפני
כבני מרון: מאי כבני מרון הכא תרגימו כבני אמרנא ריש לקיש אמר
כמעלות בית מרון (אמר) רב יהודה אמר שמואל כחיליות של בית דוד
אמר רבב"ח א"ר יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת אמר ר"ל בר יצחק אף אנן
נמי תנינא היצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם מאי קאמר אילימא ה"ק
דברניהו לכולי עלמא ומיחד לבייהו כהרדי והא קא חוינן דלאו הכי
הוא אלא לאו הכי קאמר היצור רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם:
מתני' על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על
דאמר

על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על
דאמר

(א) [לעיל טו.] (ב) ימות
קה, א רבא זיל ביה
ע"י מוס' שנת כג: ד"ה
גורא וצדק ע"י צמתי' ד"ה
טעו וכו' ויביתמ קה.
אמת על ניסן, ד' וגי
ע"י רבא, ט' וימ"ק מה,]
(ו) [נע"י ויביתמ קה,
למא מלת רבן, ו] ויביתמ
מע: [קה, ו] ח' ויביתמ מע:
קה, וע"י, ט' [בילקוט
לימא, ו] וגי ע"י
מרון וכן צה"א"ש וכד
אלפס וע"י סנהדרין לל:
ועירובין כג: כ"ג י"מ
מ"ו, ו] נלקטן כ"ה:
(ח) [ומילתי, ו] ויביתמ מע:
מוס' ויביתמ קה, ד"ה
רבא ומוס' צמרות כח.
ד"ה רבא,

תורה אור השלם

1. בפסי מרעה לבך ויתשב למען תושעי עד מתי תלין קרבך מחשבות אונן: רימיהו ד ר' 2. בי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נחתם עונך לפני נאם אדניי ע"י רימיהו ב כב 3. ולכן נשבועתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי ונאם ובמנחה עד עולם: שמואל א ג י 4. ואיש לך אברתי את מעם מובדי לבולות את עיניך ולאדיב את נפשך וכל מדיבת ביתך ימותו אנשים: שמואל א ב לג 5. בי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נחתם עונך לפני נאם אדניי אלהים: רימיהו ב כב 6. בי מר גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כי אלהינו בכל קראנו אליו: הברית ד ז 7. הוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם: קראוהו בדיבורי קרוב: ישעיהו ג נ ו 8. ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימות: שמואל א כה לה 9. היצור יחד לבם המבין אל כל מעשיהם: תהלים ג טו

מוסף רש"י

לגרדום, בנין אחד הוא ליון נפשות (ע"ז טו.) בהמצאו, משמע שאין מנו בכל עת (יבמות קה.) כמעלות בית מרון, וזקופין מאל ומעלה נקבה ומתלכין על צוה אחד זה וזה שנים יחד (שורבין כב.)

(א) ע"י צעוק ערך גרדום שנת כ"ג גרדון פ"י מעלות שעות ליינין שישנין עליין כו'. ונעלו מעלה גלגלין עכ"ל וגלה ללוא חיון רבניו ג"כ.